

Het is pijnlijk voor D66 en Volt dat ze de liberale VVD-vluchteling niet weten te trekken

In de laatste peilingen is de VVD weggezakt naar zestien zetels. Daarmee zakt de VVD terug naar het zetelniveau dat ze onder lijsttrekker Toxopeus had in 1963, het jaar van Reinier Paping en de moord op Kennedy. Dat zal te maken hebben met het voortdurende geflirt met extreemrechts en het agressieve pro-Israëlgeluid, maar waarschijnlijk ook met verveling na de Ruttejaren – je moet de Nederlandse kiezer niet te hoog aanslaan.

Nu de VVD alleen nog het Telegraaf-lezende deel van de achterban lijkt te willen (of kunnen?) bedienen, is het de vraag wat de NRC-lezende VVD'ers gaan doen. Sommige oudere liberalen zullen VVD blijven stemmen uit loyaliteit, maar een flink deel van de jongere aanhang van de VVD is zich aan het oriënteren op de alternatieven.

Volgens de peilingen gaan die VVD'ers vooral naar het CDA van Henri Bontenbal. Dat is begrijpelijk; die heeft een prima no-nonsense-uitstraling en verstand van zaken. Maar voor D66 (en Volt) is het pijnlijk dat die kiezers vooralsnog nauwelijks naar de sociaal-liberalen overstappen. Terwijl dat minstens zo logisch zou zijn; zoals rechtste houwdegens uit de VVD naar PVV of JA21 overstappen, zou D66, net als CDA een centumpartij, voor de liberale VVD-vluchteling de eerste aankomsthaven moeten zijn.

Met Rob Jetten en Laurens Dassen hebben D66 en Volt allebei een leider die goed ligt bij jongere stedelingen, maar buiten de bubbel van Vrijwitjes en snackwortels toch wat braafjes overkomt. Of überhaupt niet overkomt. Onderling lijken Jetten en Dassen ook weinig te verschillen; de leeftijdsgenoten lijken me buitengewoon betrouwbare en prettige penningmeesters van mijn VVE. De vraag is echter of je er verkiezingen mee wint.

De laatste keer dat D66 groot werd was in 2021, toen met name linkse(re) kiezers Kaag premier hoopten te maken. Met haar vertrek uit de landelijke politiek heeft dezelfde Kaag het stokje aan Frans Timmermans en Femke Halsema overgedragen als kop-van-jut van domrechts Nederland. Nu is het best lekker om een tijdje niet in de rancuneuze flutstukjes van Ronald Plasterk of aan de tafel van Vandaag Inside voorbij te komen, maar ik zou zeggen dat zo'n adempauze ook niet te lang moet duren. Want D66, of men dat nu leuk vindt of niet, is nu eenmaal veroordeeld tot het aartsvijandschap van domrechts.

Waar Timmermans nog een vijfde colonne van Oudkerken en Verbeten moet managen, evenals de hardnekkige mythe van de Weggelopen Arbeider, kan D66 gewoon lekker zijn elitaire zelf zijn en er met gestrekt been in gaan bij het extreemrechtse geteisem. Dat is overigens een proven concept – ik spreek voor de zekerheid maar even in consultancy; Pechtold deed dat immers ook met succes. GeenStijl noemde hem altijd 'Arrogander Pechtold' en dat lijkt me een buitengewoon nastrevenswaardig etiket van dat miezerige clubje margebewoners.

Voor Jetten en Dassen ligt deze bal dus voor het inschieten, maar de vraag is of zij de anti-Wilders in zich hebben. Bontenbal heeft dat overigens ook niet, maar die hoeft dat ook niet, want die is van het immer fatsoenlijke CDA en daar hoef je er in stormachtige tijden alleen maar te zijn om te winnen, zo bewees Balkenende meermaals. De vette Rotterdamse tongval van Bontenbal voelt bovendien authentieker dan het verwesterde Brabants van Dassen en Jetten (zelfs dat hebben ze gemeen!).

Hoe het ook zij, met een links blok en PVV muurvast in de peilingen, zit de beweging in het centrum. Nu D66 en Volt daar niet van lijken te profiteren, moeten zij zich afvragen of ze wel op het juiste spoor zitten.

Voor meer lezenswaardige artikelen en columns: klik [HIER](#)